

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na cel poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 25. kimovca 1868.

List 39.

CVETLIČNIK.

V domačiji.

V domačiji je lepó,
Tam mi jasno je nebó,
Zvezdice po njem migljajo.
V svitu rajskega igrajo,
Ino solnčice ljubó
Sije nadi vse lepó!

V domačiji je lepó,
Kjer obdaja svit goró;
Na prekrasnih nje višinah,
Po prijaznih vmes dolinah,
Vije hladni pih rahló:
V domačiji je lepó!

V domačiji je lepó,
Tam zeleni logi so;
Tam po hladnosenečnem gaju
Zdi se mi ko v samem raju;
Mili ptički pojejo
V domačiji tak lepó!

V domačiji je lepó,
Tam Slovenci bivajo;
Tam se vije bistra Drava,
Po planjavah teče Sava,
Terte po gorah cvetó:
Kak je vendar tam lepó!

V domačiji je lepó,
Jaz želim si spet domó;
Le po domu jaz zdihujem,
In roke po njem stegujem,
Le domó želim, domó:
V domačiji je lepó! —

V domačiji bo lepó,
Bog daj priti mi domó. —
Daj prestati vse težave,
Priti v dom mi večne slave:
Tam sercé spet mirno bo:
V domačiji bo lepó!

V domačiji bo lepó,
Tam še le veselo bo,
Tam v naročju lastnih staršev,
V sredi ljubljenih tovaršev —
To nezmerno bo sladko,
V domačiji bo lepó!

B.

Govor Božje dékle.

Sem služabnica Gospoda,
Let več tisuč že živim,
Grem od roda in do roda,
Nič pa se ne spremenim.

Moje rojstvo bilo v raji,
Kadar človek je grešil,
Rop pa moj je prvi — mlaji
Sin Adamov, Abel bil.

Dobro žetev sem imela
O potopu svoje dni,
Dosti snopja tud našéla
Sem v Gomori, Sodomi.

Izraelovim otrokom
Večkrat me Gospod poslal,
Da je nepokorne z lokom
Mojim britkim kaznoval.

Sicer sem se naselila
Po okrogih vsih svetá,
Jih milijone pokosila —
Po zapovedi Boga.

Deklicam, mladenčem zalim
Dala sem s pomigom znam,
Starim kot otrokom malim
Vsi molcé so šli v moj hram. —

Velikašem, posvetnjakom
Sem velila. „Le z menoj!“
Bogatinom, siromakom; —
Vsak je slušal, — šel je koj.

Vergla močne poglavarje
Z visokosti sem v prah,
Slavne kralje in cesarje
Pokončala sem na mah.

Svete cerkve prekucuhom
Sem zaderla se strašno:
Hajdi! stvar z ostudnim duhom,
Bog te kliče pred sodbo! —

Solz sem dosti prizadjala,
Al to mene nič ne skli.
Taka pa bom tud ostala,
Dokler človek tu živí. —

Jest si časa ne izbiram,
Mi je eno: noč al dan;
Kogar zberem, ga iztiram,
Ni mi mar mladost, al stan.

Vsak zastoj se meni brani.
Moč mi to je dal Gospod!
Kogar pšica moja rani,
V hipu je nesen od tod.

Strašno svét me obrazuje,
Kar pa nisem vsim ljudem;
Le hudobni obupuje,
Kadar mu naproti grém.

„Tebi, grešnik, pa k slovesi
Rečem — v grob pregreh si vdert:
Vstani 'z njih! — če ne, se tresi!
Božja dekla jest sem: smert! —

Radoslav.

Bogoljubnim sem jest mila
V nebó jih preselim; —
Al hudobne brez čutila
V večni ogenj izročim.

O vi zemeljski otroci!
Čujte danes nauk moj:
„Ker sem šiba v Božji roci,
Ne šalite se z menoj!“

„Kratko vaše je življenje,
Bogu služiti ves čas,
Srečno bode vam ločenje,
Če poslušate moj glas.

Sveti Alojzij.

Moj duh, povzdigni se v višavo
Do raja gor nebeškega,
Glasno prepevaj svitlo slavo
Deviškega Alojzija.
Bil čist v telesu še človeškim,
Le Bógu živel je zarés;
V življenju svojem tu nebeškim
Zasluzi plačo si nebés.

Blago minljivo, svetne nade —
Z veseljem bratu prepusti;
Presunjen z žarkom božje gnade
Za dušni blagor le živí.
Pregreva mu ljubezen sveta
Nedolžno dušo in teló,
Mladost le za Boga bla vnéta,
Gorela zgolj je za nebó.

Za grehe se kroti — ne svoje, —
Nič bolj kot greha bal se ni;
Skušnjavca premaguje boje,
Dajé nam zgled junakosti.
Prisluži slavno si plačilo,
Ki Bog le serčnim ga delí,
Prejmé nedolžnih povračilo,
Se v družbi čistih veseli.

Po zgledu tvojem tú živeti,
Te prosimo, pomagaj nam;
Pomagaj sveto nam umreti,
Da združimo se z Jezusam!
Pokaži nam stezo svetosti,
Ki tebe so navdajale;
Daj nam okusiti sladkosti,
K' so ti duha napajale!

M. Rant.

Izdajavec.

(Samogovor.)

Vém, da stvar sem zaničljiva,
Sam pred sabo me je sram;
Toda, kaj čem slaba reva? —
In pa — sej nisem le sam!

Kar počenjam, to gerdó je:
Jaz sem zgrešil pravo pot!
Vero, narod — to oboje
Vergel sem za dnarje v kot.

Vsak pošten me omiluje, —
Rad bi skril se pred ljudmi;
To pa vender je še huje,
Ker pokoja v sercu ní!

— v.

Cerkvene pesmi.

Prestavlja J. Bilc.

(Dalje.)

O praznikih apostolov.

(Exultet orbis gaudiis.)

V veselju zemlja se raduj,
Odmeva petja naj nebó:
Apostolom prepeva čast,
Kar v raju, kar na zemlji je.

Povelja vaš'ga sliši glas
Bolezen ino zdravje berž:
Bolehne duše ozdravite,
Pomnožite nam čednosti!

Sodniki vi stoletij vsih,
In svetu luči presvitlé,
Iz serca k vam zdihujemo,
Ulišite prosečih glas.

Da, ko ob koncu vsih stvari,
Spet Kristus prišel bo sodnik,
Nas vekovečne radosti
Deležne milostno stori.

Nebesa vi zapirate,
Z besedo jih odpirate
Nam grešnikom, vas prosimo,
Snemite hudobije vez.

Očetu. Sinu slava bod',
In tebi, trikrat sveti Duh!
Ko od začetka, tako zdaj.
Naj čast mu bode vekomaj. Amen.

V praznikih enega samega mučenca.

(Deus tuorum militum.)

Bog, svojih bojevavcev del,
Plačilo, venec nestrohljiv,
Nam, ki mučenca pevamo,
Odvzemi hudobije vez!

Neustrašen je v kaznih stal,
Terpljenje moško je prestal,
Ker za te kri je on prelil,
Se vekomaj bo veselil.

On mislil, radosti svetá
In zapeljive sladnosti
Z žolčjó ostrupljene da so, —
In tako prišel je v nebó.

Zató pred té poklekne,
In prosimo te: Usmiljeni,
O zmagi mučnikovi
Odpusti slugam greha dolg!

Naj bode slava, vedna čast
Očetu ino Sinu ž Njim,
In svetemu Tolažniku
Na večne čase večnosti! Amen.

Katoliški duhoven v sedanjem času.

Kaj je duhoven? Človek, kateri ima na zemlji nadaljevati delo Sinu Božjega; — človek, kateri je po božji milosti in po vednosti se povzdignil tako, da je dobil vero, ktera razsvitluje, zgovornost, ktera prepričuje, krepost, ktera zboljšuje; človek, kateri ima veliko dolžnost, sam slab, varovati se slabosti; človek, po katerem hoče Bog, ki navdaja, ogréva, vnéma njega, navdajati, ogrevati in vnemati neumerjoče človeške duše. Duhoven je postavljen v sredo med nečimurnosti, nespametnosti in strasti posvetne, pa se jih smé vdeleževati le, kolikor jih zatira ali pobija. Vseh oči se nanj obračajo: čednost ga premišlja, hudobnost ga oprézva, nejevera ga zasmuže, zavist ga preganja. Dolžan je kazati vsem zgled, ki ga daje pravični, kateri ljubi dobro in sovraži hudo, ki odpusti vse razžaljenja, le teh ne, ktere se storijo trikrat svetemu Bogu. Mašnik ali duhoven je delivec svetih skrivnost Najvišjega, čegar nebeške blaginje nosi z enako ljubeznijo v kočé in poslopja. On je nevednim učenik, žalostnim tolažnik, palica ali podpora slabotnim, vodnik grešnim, ubogim oče, bolnim zdravnik, pomočnik umirajočim. Kar je drugim v zaslugo, je njemu dolžnost.

In v kakošnem času dela? V času, kateri je le malo razločen od tistega, ki ga sv. pismo opisuje za poslednjega, za čas Antikristov, za čas velikega odpada, čas splošnjega upora zoper Boga in njegovega Maziljenca, za čas velike vojske zoper sv. cerkev in njeno večno resnico. Pač je ta vojska stara, kolikor človeštvo, in bode terpela, da prejde čas v večnost, a nikoli ni bila tako sploh razširjena, in nikdar s toliko zopernostjo vojskovana, kakor sedaj. Na eni strani stoji Kristus, svetá Odréšenik, človeka z Bogom spravljajoče Jagnje, na drugi strani pa spuntani veliki angelj, zviti, vedno nemirni, vedno s pogubo proteči sovražnik. Krog sebe imata vsak svoje zveste. Na keršanski zastavi je pisano:

Božja beseda, t. j. poveličanje človekovo po Kristusu, udan je človeške pameti in človeške volje pod božjo pamet in božjo voljo. Na satanovi zastavi se bere napis: Človeška beseda, to je, poveličanje človekovo po samem sebi, svobodnost človeške pameti in človeške volje mimo božje pameti in božje volje.

V sredi med obema pa hodi tista množica, ki ni ne merzla ne gorka, ki kósi danes za mizo Gospodovo, jutri pa za mizo satanovo. Toda čas razločitve je tú. Že je sekira drevesu nastavljena na korenine in slej velja le še: Ali za Kristusa, ali zoper Kristusa! V to vojsko morajo katoliški duhovni, in povzdigati morajo zastavo sv. vere in sv. cerkve; kazati morajo zmotam in pregreham sedanjega časa nasprot resnice in pravice sv. evangelija, z besedo in v djanji. Sedanji čas je prevzet, napihnen zlasti na znanstvenem polji: Ves sem svetel, pravi, in tajiti se noče, da so njegove vednosti v rečéh, ki se čutijo in primejo, narastle in zelo se razširile v vse stanove in razmere. Ubožal pa je sedanji čas v tistem spoznanji, katero nam odpira sv. vera, katero nam je Kristus prinesel iz nebes, in bode tem ubožniši, čem niže se pogrézva v meso in mesene vživanja. Na mesto veličastnega svetila sv. vere so prižgali jamsko luč svoje lastne pameti ter menijo pomagati si z njo skozi noči tega življenja. Sedmeroroki svetilnik v svetišu Gospodovem so prebernili, in duhovnov reč je, ta sedmeri svetilnik dvigniti in povzdigovati z vednostjo, ktera se ne hvali, da vé kaj družega, razun Jezusa Kristusa.

Sedanji čas je res rastresen čas, ker ljudje se nočejo zbirati v samoti in v sv. premišljevanji, domá pri svojih deržinah, marveč se tirajo med svet, motijo in raztresajo po njegovih tokavah in pušavah. Duhoven pa mora temu nasproti v tihoti zbirati svojega duha in ne smé nikdar dovoliti, da mu ga norški svet zmoti ali celo oskruni. Duhovnov tovarš je Gospod. In koliko ima duhoven v tej tovaršiji premišljevat, prositi in moliti, ne le za se in za svoje, marveč za vso cerkev. Koliko mu je tu zadostovati za versko vnémarnost in brezbožnost človeško!

Sedanji čas je skozi in skozi polten, tvarinsk čas, — ljudje plavajo skor v morji mesene poželjivosti. Nasprot pa mora duhoven dajati izgled duhovnega življenja. Življenje njegovo je le počasno, veliko mučeništvo, pa to je tudi krona duhovnova.

Toraj katoliški kristjan, spoštuj, časti in ljubi svoje duhovne in nikar jim nikdar ne gredi njih težavnega življenja z upornostjo, nepokoršino ali svojeglavnostjo. Iz ljubezni do tebe, da reši tvojo neumerljivo dušo, duhoven vse daruje; ne vračuj mu njegovega velikega darovanja nikoli z nehvaležnostjo, temuč moli zanj in prosi mu moči, razsvitljenja in stanovitosti od zgorej ter ravnaj se po njegovih svetih in opominih; tako bo rešil svojo in tvojo dušo, in duše mnogih drugih spreobernal k Gospodu.*)

J. M.

Kaj delajo liberalni s cerkvo na Badenski.

Spisuje dr. Lav. Gregorec.

IV.

Šolska borba.

Evropejcev družbinsko življenje je zelo sprepreženo in razcepljeno po mnogoverstnih strankah. Pa težko se bo ktera najšla, ki bi vkljub lepemu imenu tolike sile se posluževala, da svoj namen doseže, kakor (psevdo)

*) Po kath. Volks-Ztgi. poslovenjeno tudi duhovnom v premišljevanje in domačo duhovno vajo za sedanjo dobo.

liberalna stranka — ne samo v verskih zadevah, ampak tudi v političnih in socijalnih. Ubogi Irci, pa tudi še bližnjiši ljudstva vedó o tem marsikaj povedati. Nova šolska postava na Badenskem je na tej dragi ustanovila šolski monopol. Nadškof Vikari ga poskuša spodbijati v svoji spomenici. Kaj izverstvo dokazuje, da država polastivša se izključljivo šol, posebno ljudskih ali malih šol, se hudo pregreši zoper bistvo in namen teh učilnic; tako postopanje se na dalje nikakor ne vjema z načeli tako imenovanega: „rechtsstaat-a“, — in konečno, da krati zelo nedosledno in krivično oblast in pravico, katero imajo starši in cerkev do mladine kristjanske zastran njene odrede. Minister Lamey je večkrat, posebno pa v zbornici poslancev povdarjal, da nova šolska postava nikomur ne krati pravic, da se vsem „berechtigten“, zahtevam vstreza, — da cerkev dobi še večji vpliv v šolah. Čudni stric, z resnico pod kernico! Ker gotovo je cerkev večino badenskih šol ustanovila, — ona skerbi za plačilo učiteljev po dobrovoljnih sporočilih in dohodkih iz cerkvenih, i. e. mežnarskih služb, — verh tega so se vže od strani vladine premnogokrat priznale in poterdile pravice cerkve do šol. Tedaj ruši nova postava pošteno pridobljeno pravico. Zelo piškav oreh je „novi večji vpliv cerkve pri šolah.“ „Oberschulrath“ stori, kar mu je ljubo! En kat. mašnik mu ne bo branil, — vže luteranski pastor in judovski rabin ga preglasita. Enaka je pri „kreisschulrath-u“, naj nepristojniši pa pri „ortsschulrath-u.“ Župnik (fajm.) je duhovni pastir in oče ne samo otrokom, ampak tudi njih staršem in učiteljem, tedaj v rečéh, ki zadevajo kristjansko odrejo čez nje postavljen, a nikakor ne njim enak ali koordiniran. Cerkevna oblast je tedaj šolsko borbo povzela. Sam sv. Oče rimski papež so v posebnem pismu do Vikaria vzbujali pogum in serčnost. Ta list je še tudi zato važen, ker ste iz njega povzeti 47. in 48. točka v Sillab-u, kjer se zaverže načelo, po katerem se šola cerkvi odjema.

Nadškof Vikari, naj starejši nadškof na zemlji (92. lét), pokliče iz vseh dekanij duhovnike ter se z njimi posvetuje. Sklenili so bili še enkrat ministerstvu javiti, ako se cerkvenim pravicam ne zadosti, da se duhovščina sodelavnosti pri državnih šolah odpové, — da bo v imenu verske svobode primorana nove farne šole oskerbeti. Toda ministri se zato niso brigali. Tedaj izdá nadškof 19. jul. 1864 pastirski list, ter v prosti, jasni in jederni besedi razlaga nevarnost nove šolske postave. Kakor so bili vže sv. Oče izrekli, tako tudi on terdi, da katoliški očetje ne morejo v take šole svojih otrok pošiljati in pa mirno vest ohraniti. Zakaj ne papež ne nadškof ne zamorejo zagotoviti, da bi se ondi mladina tudi vselej po kristjansko učila in gojila. Zato da ima vsak katoličan sveto dolžnost po postavnih sredstvih pripomoči, da se kristjanska odreja v šolah ohrani. Za sedaj je naj jakši pomoček molitev. Zato je odkazal posebno molitev, ki naj se vsako nedeljo in praznik očitno moli, duhovnikom pa prepoveduje vdeležiti se pri zverševanju šolske postave — in obljubi obširniši poduk, po katerem se jim bode nadalje vesti. Na konci še nadškof kratkoma povzame vse vzroke, kateri so ga silili tako ravnati.

Sedaj je minister Lamey pospešil zveršenje šolske postave. Vzel je cerkvi mežnarije in njih dohodke, — pograbil obilo število sporočilnih denarjev, ktere so katoliški predniki za učitelje ustanovili, in ob enem tirjal nadzorništvo nad cerkvenim premoženjem. Pozneje je vsem učiteljem strogo prepovedal nadškofa ubogati, ako jim njegovi ukazi zastran keršanskega nauka in poskušenj in pobožnih vaj ne dojdejo po svetni oblasti. Nadškofa pa je zato, kar je v pastirskem listu govoril in storil, zelo strastno napadel v posebnem listu „an das

erzbischöfl. Ordinariat 14. aug. 1864.“ Očita mu tukaj javno, da kar se je v pastirskem listu povedalo, ni resnično, ampak nalaš krivo zavito in prenapeto. Terdi, da nadškof naznanuje kar izmišljene nevarnosti zastran vere, da ljudstvo moti in slepi. Šolske postave, pravi dalje, nikakor ne dajejo povoda ali vzroka, da bi se kdo zamogel bati za vero. Zato da bo dal postavu zverševati, vse napade pa strogo po postavnih sredstvih odbijati. Kmalu se bodo državljani sami prepričali, kako blagorna da je nova postava. Fanatična cerkvena oblast pa, pravi, bo konečno čutila, kako je po tej borbi sama sebe porušila. One besede dovolj kažejo serditost; — porazumljenja se ni bilo nadjati. Takošno vladino postopanje je katoličane silo znemirilo, posebno pa duhovščino, ki je svojega sivega pastirja ljubilo kakor dete očeta. Vsi korarji nadškofijske stolice so berž odgovor ministerstvu odposlali. Čversto zavračajo njegove napade kot „puhle in žaljive.“ Karajo, zakaj Lamey nadškofa očitno toži, ničesar pa očitno ni dokazal. Nadškof jasno in določno razloga nevarni pomen, namen in nasledke postavine, — g. minister pa kar terdi, da vse ni res in smukne čez nadškofove razloge: „er wolle sich nicht auf Einzelheiten einlassen.“ Sicer sklenejo korarji svoje pismo zelo drugač kakor g. Lamey. Rečejo: „Mi nismo krivi te borbe. Radi podamo roke v pomirjenje, toda le, če se nam ne sili, da bi se svojim dolžnostim izneverili. Ob enem so duhovniki vseh dekanij poslali „protest“ do državnega ministra. Čversto se potegujejo za svojega nadškofa in tirjajo očitnega zadostovanja. Po vsi Badenski pa je nastal hudi vriš med nasprotnimi strankami, tako da je ministerstvo žugalo z vojaki.

Raznoverstne prošnje in deputacije so hodile pred ministre, pa tudi pred velikega vojvoda. Prijatelji nove dobe so napravljali zahvalnice in prošnje, naj se neutegoma šolska postava zverši, — bilo jih je kakih 400 z 10.000 podpisi. Katoličani pa so nabirali podpise za prošnje: naj se nova postava nikdar ne zverši brez porazumljenja z nadškofom; — imeli so 600 prošenj s 40.000 podpisi. Pred hudo žaljenega nadškofa pa je 11. sept. 1864 prišlo 340 svetnih katoličanov. Naznanili so mu svojo vdanost in hvalo, da toliko serčno brani kristjanski značaj malih šol. Sedem dni po tem se je nova postava postavno razglasila ter se volitve za „ortsschulrath-e“ razpisale.

Iskrice.

Razodenje Božje ali sv. vera je daljnovid, s katerim na tanko razločimo in lahko gledamo zvezde na nebu, večne resnice, katerih bi sami viditi in spoznati ne mogli. Da bi to pomnili posvetni učenjaki, kateri se tolikrat pečajo s sv. veri nasprotnimi ali celo zopernimi prizadevanji in péhanjem. Čim več človek prebira in čim bolj se stara, tem bolj peša telesno okó. Treba mu je tedaj pomočkov ali očal. Tako je tudi z duhovnimi očmi. Kako prav in dobro bi bilo, da bi učenostniki natikali si pogostoma očale razodenja božjega in gledali na daljnovid sv. vere; potem bi ne zgrešili tolikrat svojega poslednjega namena.

Katoliška cerkev — Božja država. Katoliška cerkev ima neskončno moč sama v sebi, je tedaj Božja država, in če jo podpirajo kterikrat pozemeljske ali posvetne oblasti, podpirajo s tem le same sebe; druge verske ločine pa, ker same v sebi te moči nimajo, morajo zmiraj iskati pomoči pri posvetnih državah, da se nanje naslanjajo z njimi vred ohranijo, dokler ne minejo.

Prerok Jeremija pa Pij IX. Jeruzalem je bil obdan od brezštevilnih sovražnikov. Vojna Asirska je žugala Izraelcem pogin. V toliki nevarnosti si kupi Jeremija zemljiše v Anathotu, da očitno pokaže svoje za-

upanje na Gospodove obljube in Božjo mogočno pomoč. Tako Pij IX. Rim je obdan krog in krog od sovražnikov. Mnoge vojne žugajo katoliški cerkvi pogin. V toliki nevarnosti skliče Pij IX. vesoljni zbor v Vatikan, da očitno pokaže pred vsem svetom svoje neomahljivo zaupanje na Gospodovo vsegamogočno besedo.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Gimnazijalne šole se pričnó 1. okt., zapisovanje pa jutri, t. j. 26. t. m.; šolski pričetek pri č. gosp. uršulinaricah je 1. okt., zapisovanje od 28. – 30. t. m.

— Na mestni glavni šoli pri sv. Jakopu v Ljubljani se začenja prihodnje šolsko leto 1. oktobra; ob 8. uri je slovesna sv. maša k svetemu Duhu.

Učenci se vpisujejo 30. t. m., to je prihodnjo sredo dopoldne od 9–12, in popoldne od 2–6 v reduti v g. vodjevi pisarnici.

— V dežel. zboru 23. t. m. je bila po šumni ob-
ravnavi volitev novomeškega poslanca dr. J. Zupana
overžena, in volitev gosp. Ravnika za veljavno spo-
znana.

V Semiču, 18. sept. — Obhajali smo v semiški cerkvi za domače farane z Božjo pomočjo ljudski misijon. Ker so bili nekteri mojih faranov že mesca junija v Dragatušu okusili, kaj je misijon, so me prosili, da naj bi se tudi v naši fari sv. misijon obhajal. Jaz sem ljudem toliko raji v to privolil, ker sem se bil osebno prepričal v Dragatušu, kako blagodaren je misijon za dušni mir. Z veseljem so se farani teh zveličavnih dni vdeleževali, naj lepši red ohranili, in zdaj, ko je končan, ne morejo zadosti Boga hvaliti, da se jim je bil preskerbel. Naj bo torej pisavec v „Tagblatt-u“ potolažen, in ako je mogoče, prepričan, da so farani semiški prav lahko in z veseljem to „Landplage“ prestali, in ogenj, zakurjen od misijonarjev, se je bil spreobrnil v naj lepši dušni mir. Tudi nekoliko zastalo delo nas ne bo čisto nič ubožalo, mi smo že v pravem redu. Ko bi nam bilo kaj dosti otave kositi ostalo, bi bili prav veseli; pa kaj čemo reve, ko nimamo skor nobenih senožet! V tolažilo pisavcu v „Tagblatt-u“ naj tudi opomnim, da purani v svoji ceni ne bodo poskočili zaradi misijona, zakaj ne enemu ni bil vrat zavrt, in ne eden v farovž prinesen. Kar pisavec o oznanilu z lece v cerkvi govori, je nesramna laž. Toliko o semiškem misijonu enkrat za vselej. M. S.

Od Kolpe, 15. septembra. ✱. Od 28. avgusta do 8. sept. je bil sveti misijon v Semiču. Ni me volja popisovati na dolgo in na široko ganljivih govorov in drugih slovesnost pri misijonih navadnih. Komur je mar za popisovanje takih reči, naj prebira obširno popisovanje svetega misijona v Smledniku, ki ga je donášala „Danica“, in je spisano tako mično, tako ganljivo, da ga mora z veseljem prebirati vsakdo, kdor koli še ni popolnoma oterpnil za božje reči. Omenil bi rad le ne-
kterih posebnost, drugod ne navadnih. Znano je, da nas bodo naš sedanji dekan, v. č. g. Martin Skubic v kratkem zapustili, ter se preselili v Ribnico. Seliti se v novo faro, ob enem pa misijon vravnati v tisti fari, ki jo kdo zapušča, ni kar si bodi, in razodeva res veliko gorečnost za zveličanje duš in posebno ljubezen do ljubljenih ovčic. To so tudi pridigar, čast. gosp. o. Doljak, v končnem govoru, govoru od stanovitosti, nekoliko omenili. Ljudstvo je svojo gorečnost tudi s tem kazalo, da so celo po noči ob mesečini ali kaki baklji proso želi in spravljali, da bi jim delo ne zastalo ter bi zamogli po dnevu zredoma v cerkev hoditi in misijonske pridige poslušati. Vsak dan je bila toraj

cerkev pridno obiskovana, sosebno pa zadnji dan, na mali Šmaren. Bilo je ljudstva silo Božjo. Morda bi četrtega dela cerkev ne bila sprejela. Menim, da ne porečem preveč, ako število vsih pričujočih vernikov postavim na deset tisuč, kajti samih obhajancev je bilo ta dan v cerkvi do sedemnajst stotin. Domača semiška fara je bila razun mali otrok in onemoglih varhov ta pot menda zbrana vsa, in koliko ljudstva je še le privrelo iz črnomeljske, metliške, podzemeljske, suhorske, radoviške in bližnjih kočevskih fará, in celo iz daljnih krajev je dospela obilna množica ljudi in vendar tako lep red, bodi si pri obhodu z misijonskim križem, bodi si med pridigo in službo Božjo! Po vsem nepotrebno je tedaj bilo, opomniti ljudi, da naj mirni bodo, da se kje kaka nesreča ne pripeti. Ljudstvo samo je čulo nad lepim redom, in pazno pobiralo in si v serce sadilo besede, tekoče iz ust pridigarjevih, ki je ta dan res samega sebe prekosil. Ves njegov govor je bil nenavadno lep, jasno izpeljan, pobožnosti primeren, goreče pripovedovan. A kadar obrnivši se do gosp. dekana omeni njihove velike ljubezni do farmanov, ktera jih žene, da odhajoč od njih jim poskerbijjo sveti misijon sklenjen s tolikim trudom in žertvovanjem, jim zapustijo drag spomin, prekrasni misijonski križ, nastane tolik jok in stok, da skor pridigarjev močni glas vduši. Menda ga ni bilo suhega očesa med vsimi tisuči po prostornem tergu pred cerkevjo, kamor je bila ta dan pridiznica postavljena. Kakor mala deca so jokali možaki, kterim se sicer težko težko solza izsili iz očesa. Gosp. dekan so se lahko prepričali, da jih ljubi ne le vsa duhovščina njihove dekanije, ktera jih res neizrečeno nerada izmed sebe zgubi, ker je imela nad g. dekanom ne osornega predstojnika, marveč vsikdar vernega prijatla, temuč da jih ljubi tudi vsa fara, in da se milo stori za njimi še celo onim, ki so blagega gospoda kterikrat kaj razžalili. Bog jim daj vse dobro tudi na novi fari, kamor se odpravljajo, in ako jih bodo verli Ribničani tudi tako radi imeli, kakor smo jih radi imeli mi, jim moramo vender le srečo vošiti vsi brikosti vkljub, ki nam jo prizadeva ločitev.

Angelji nebeški so se veselili svetega misijona v Semiču, a satanu je merzelo to sveto opravilo. Hujskal je in dražil toraj svojo vojsko, malo peščico svojih priveržen-
cev, znanih liberalcev. Na vse gerlo so zagnali vik in krik, da je misijon demonštracija od strani duhovščine, kteri se mora terdo na pete stopati, da so misijonarji burkeži, ki se kričeč po prižnici zvirajo, ter ljudi od dela odtegujejo, jih begajo, jim nepotreben strah delajo, jih v obupnost spravljajo, in več takega neslanga. Strazarji so prišli stražiti, da bi se kje kaka nerodnost ne pripetila pri misijonu. Kako in koga so stražili, čemu to pripovedovati? V neki družbi unod meje je bila zbrana družba ljudi različnih stanov. Razgovarjajo se v živih razgovorih. Med drugim pride beseda tudi na semiški misijon in na jezuite. Od pričujočih gospodov se sliši hudo vzdigovanje in vsajanje na Ignacijeve verne sinove. Priprost, pošten mož pa jima seže v besedo, rekoč: „Gospodje, nikar tolikanj hudo ne udrihajte po jezuitih, kajti ako nadvlada molik svoboduh, bodo sicer res naj poprej padli jezuiti, a po tem prvi na versti ste vi!“

Iz Semiča so se podali gospodje misijonarji Marij-nega rojstva dan popoldne v Dragatuš. Bi bil videl, kolika množica ljudi je do voza spremljevala odhajoče gospode, kako britkomilo plakala za njimi, bi bil z menoj vred prepričanje seboj odnesel in terdno zavest, da med slovenskim ljudstvom, dokler se še s toliko ljubeznijo derži svete vere in služabnikov svete vere, rogati psevdoliberalizem ne bo še imel ravno velike

žetve in obilne bratve. — V Dragatušu je bil sveti misijon obhajan že mesca junija od 12—20. dne. Zdaj so šli gospodje misijonarji vtis svetega misijona oživljavat, ljudi v dobrem vterdovat. Od 10.—14. septembra je bila vsak dan po ena pridiga, poprej in pozneje so spovedovali. 15. dan septembra so se gospodje misijonarji ločili od belih Kranjcev, ter se naprej podali po svojih apostolskih potih. Za njimi je šla priserčna želja in goreča molitev vseh bogoljubnih duš, da bi jih po njihovih trudopolnih hojah obilno podpirala Božja pomoč.

Dragatuški župnik, čast. g. Janez Volčič, niso mirovali, dokler v Dragatušu sveti misijon, prvi na Dolenskem, ni bil obhajan, obhajan v velik prid in blagor ondodnim farmanom, kateri res niso v stani zadosti zahvaliti Bogá, da od kar je fara ondi vravnana, jim daje tako pridne, za njihov časni in večni blagor goreče duhovne. Koliko so se trudili poprejni, ter prvi duhovni pastir, č. g. Janez Šular, da so svojo novo faro v red djali, kolikor so mogli. In koliko se trudijo njihovi sedanji gospod oče, da bi jim cerkev olepšali, službo Božjo tem spodbudniše obhajali, bogoljubno življenje med farmani uterdili! In tudi za časni blagor svojih ovčic — kako marljivi so! Zasadili so lep vert, v katerem so dostojni prostor odločili tudi drevesnici, iz ktere pojde marsiktero drevesce po vaséh med farmane. Pridobili so fari s težko muko vinograd, da svojim farmanom vinorejcem svetijo z lepim zgledom, kako naj umno obdelujejo in oskerbujejo svoje vinske gorice, da bodo lagleje živeli. Kar so si poprej ko kaplan in pisatelj prislužili in prihranili, vse, vse so darovali in obrnili v to, da bi olepšali cerkev, zboljšali pusto zemljišče, ter zdaj tu zdaj tam kaj dobrega storili, in marsikterokrat so si celo pri vsakdanjih osebnih potrebah kaj pritergali, da so pri cerkvi ali duhovniji zveršili in dogotovili eno ali drugo reč, ktero zveršiti in dogotoviti se jim je potrebno zdelo. Tu sem in še marsikam drugam naj bi prišli gledat in se z lastnim očesom prepričat naši neprijatli in na videz prijatli, in obljubim, da bodo v marsikteri reči drugač sodili, drugač govorili, ako jih zavid po vsem oslepel ni, in jih ni še pri čistem omamilo sovraštvo do duhovščine in duhovskega stanú.

Iz Drinopolja, 3. kim. 1868. — Znano je častitim bravcem že iz poprejšnjega dopisa, kako se roka Božja mašuje nad nasprotniki katoliškega misijona v Bulgarii. Pahomij, ki je ljudem na hribu pri Malko-Ternovem rekel: „Dosti bolje bi bilo za vas, ako bi bili turki postali, kakor da ste postali katoličani“, — on se je bil na zadnje sam poturčil. Antimos, pomočni škof razkolniški, je škofovske dostojnosti oplenjen in živí ob privatni učitvi malih otrok v Carigradu. On je tisti, čegar škofovsko kapo je bil prvi kamen zadel, ko je bilo razkolnikom ukazano, da naj vsaki svoj kamen zažene proti Rimu.

Spomina vredno je, da ravno v Malko-Ternovem je roka Božja tako strašna zoper določene sovražnike katoliške vere. Pred tremi leti smo katoličanom v Malko-Ternovem darovali odsliko (posnetek) prav stare podobe Matere Božje. Lansko leto ondi bivši vidim, da so na to podobo pripete razne darila iz srebra, in pojasnili so mi, da so to skazovanja hvaležnosti za prežete milosti. Celo razkolniki so tej podobi že darov prinesli. Tiste pa, kateri ji kakor si bodi nečast storé, Bog strahuje. Barve te podobe so že precej zatemnele; mlad mož, nasprotnik katoličanov, neki dan o tej podobi reče: „Vaša Mati Božja je bila v smolo potopljena.“ In kaj se zgodi? Obraz in usta se mu popolnoma skrivé. — Malko-ternovski pop-ekonom, to je razkolniški fajmošter, se je prav velikrat prederznil zabavljati zoper sv. Očeta, in posebno to leto, ko je zgubil tretjino svo-

jih duhovnijanov, namreč čez 400 deržin, ki so katoliške postale; zdaj pa ga smert loví; kajti huda bolezen rak se je lotila njegovega jezika.

Uno saboto precej pozno zvečer so se z misijona vernili domú: o. Simon Kobrzinski, br. Frančišk Cirar (Ljubljčan) in Juri Dimov, učenec naše znotranje šole. Bili so namreč v Topostaru, 16 nemških milj od Drinopolja, in so ondi katoličane pripravljali na praznik Marijnega vnebovzetja, jih poživili in poterdili s ss. sakramenti. Oče Simon je spovedoval v cerkvi, ali prav za prav v klanici, kjer je postavljen altar, brat Frančišk pa je pod milim nebom učil ljudi — male in odrasene, ter jih je pripravljaj na spoved in sv. Obhajilo. Tudi otroka so bili kerstit prinesli.

Po Božji službi 27. avg. (to je, 15. avgusta po Jul. koled.) so katoličani naše misijonarje na gostije povabili. Obednica je bil obširen prostor med velikim drevjem (Topostar je v gozdu); namesto klopí in mize je bila lepa zelena trata. Do 80 ljudi se je bilo zbralo, ki so na trume razdeljeni jedli; po 15dnevem ojestrem postu so se zopet poživili z juho, bravino, sirom, sadjem in vinom. Ljudje so prav dobroserčni in dobrotni. Neka ubožna deržina in dva pregnana Čerkesa so memo prišli in precej jih povabijo na obed. Za misijonske pota imamo mi samo enega osliča, ki smo si ga kupili za 450 piastrov, to je 50 gl.; topostarski katoličani pa so bili tako priljudni in so obljubili o. Simonu, da mu bodo konja kupili.

Morebiti želite kaj slišati o bulgarskem upor. Naj bolj verjetne se hočejo dozdevati naznanila, da bi bili trije ruski bivši vojaški častniki v Valahii trope zbirali, ktere so na Balkanu posedle odločene mesta, ter so ondod izhajale. Paša v Ruščuku, kakor tudi tukajšnji vali-paša, sta se poprijela naj ojestrejših pomočkov, da bi punt zadušila. Bulgari, ki so se punta vdeležili, kakor si bodi, so bili precej obešeni ali pa postreljeni. V Ruščuku, veliki Ternovi, Slivni, Kazanliku je veliko Bulgarov ko žertve padlo. Pravijo, da upor je že čisto zatert; vender našega vali-pašata še ni nazaj; precej dolgo je bil v Slivni, od ondod je šel neki v Saro in dalje v Filipopolje. — Paša v Ruščuku je dal ta-le ostri razglas:

Glavna vlada podonavskega vialeta do vašanov.

Prebivalci!

Kakor lansko leto, tako tudi letos prihajajo s Prekdonavskega razbojniki s tem namenom, da bi slehernega ubili, na kogar naleté, bodi si kristjan ali turk; vender pa njih glavni namen je, da bi zbudili razpor in združbo med kristjani in turki.

Sreča, da daudanašnji gospoduje lepa edinost med turki in kristjani podonavskega vialeta, in prizadevajo si po bratovsko med seboj živeti.

In ako bi se primérilo, da bi kristjan s turkom ali nasproti turk s kristjanom sovražno delal, naj pomislita, da to je djanje zoper domovino, s čimur se hiša podira.

Bodite tedaj edini in bojujte se zložno zoper tolovaje, in kar precej vsacega ubite, kogar naletite, kjer koli si bodi itd.

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

(Jezuiti, misijoni, „Tagblatt.“) Odkar je bil g. Dežman krepél zagnal na očete jezuite v njih lastnem nekdanjem poslopji, od tistih dob se tudi „Tagblatt“ kaj hlabro zoper nje vojskuje, in zlasti njih misijoni po Kranjskem mu nepokoj delajo. V 28. listu 17. kim. je „T.“ poskusil neko posebno orožje v svoji hudi vojski. Kaj menite, kakošno? Poslal je zoper nas kózla, ki se je jezno postavil na zadnji nógi in nastavil je dva stra-

šanska rogova (dilemma) zoper kranjsko duhovstvo in zoper misijone, s kterima nas je zanesljivo menil pobesti in „v kozji rog vgnati.“ Poglejmo ta dvorog, kako trobi? Takole: „Ali kranjsko duhovstvo, ko je zuite v misijon kliče, samo svojih dolžnost ne spolnuje, ali pa je popačenost ljudstva tolika, da je „nenavadnih pomočnikov““ treba.“ — Pervi napad, meni „Tagblatt“, bi bil napad na poštenje duhovstva, in ga že zato ne bo dopustilo, družega pa tudi ne, ker se terdi, da ljudstvo po deželi posluša glas duhovnov. Pa nas ima v kozjem rogu s sklepom, da so misijoni prazna in nepotrebna reč... Če je le res? Tako hitro se ne podamo; poskusimo rogova odbiti, če ne, je po nas in po misijonih. Tedaj na odboj!

„Duhovstvo kranjsko sploh svoje dolžnosti gotovo spolnuje tako, če ne bolj natanko, kakor vsak drugi stan svoje, — tega pač nihče ne bo tajil: pa ravno s tem jih upa še bolje spolnovati, da ne le navadnih, ampak včasih tudi „čeznavadne pomočke““ ljudstvu k zveličanju pripravlja.“ (S tem je odletel prvi rog.) Dalje: „Ljudstvo po deželi, zlasti ako se primérja z „liberalci“, se smé gotovo počéz dobro in keršansko imenovati; ali s čeznavadnimi pomočki prihaja še bolji, česar noben skušen poštenjak menda ne bo tajil.“ (S tem je odsekan drugi rog.) In ako se bolj na posebnost ozrimo, kdo ne vé, da med dobrimi tiči tù in tam marsikteri ubog grešnik, ki ga le prav poseben grom zamore iz smertnega spanja prebuditi, kar se tudi pri vsakem misijonu večkrat dogodi, ker zvedenim je znano, da z misijoni so čeznavadne milosti Božje sklenjene. Stavimo kaj, celo kateri „Tagblattovih“ móž bode dobil vse druge misli, ako se bodo ti ljuti nasprotniki marljivo vdeleževali, kadar bo v Ljubljani misijon. Naj povemo le en sam zgled.

Ob času ko je sv. Vincencij Pavljanski ljudske misijone obhajal, je živel v Chatillon-u (Šatiljon) imeniten grajšak na svoji vterjeni grajšini. S svojimi tovarši je živel v divjaških strastih prav brezbožno in hudobno. Vidili so ga pa čez kaj časa v plajš zavitega černo-otožnega in zamišljenega hoditi po samotah, kakor je nekda Kaj begal. Neki dan sliši govoriti o misijonarji Vincenciju, kako on k pokori budi in kako lepo in usmiljeno dela z grešniki. „Kaj, ko bi ta móž imel tudi za-me besede tolažila in odpušenja? Kaj ko bi ukrotil mojo hudo vest?“ si misli obupani grajšak. Naj berže se mu je tudi ložej zdelo temu posebnemu móžu zaupati se, ki tako „čeznavadno“ okrog hodi in iše nesrečnih grešnikov. Gre, poiše Vincencija, posluša njegove pridige, ali če hočemo drugač reči, vdeleži se misijona, in z Vincencijem samim govori. Nasledek pa je bil, da si je z vesoljno spovedjo vest očistil, in postal je krotak, pa tudi vesel kakor jagnje. Je to mar nesreča?

Da tudi „Tagblattu“ morebiti ni popolnoma resnica z vojsko zoper ljudski misijon, kaže njegovo čudno nasprotje, da v ravno tistem spisu imenuje jezuitovski misijon „deželno šibo“ (landplage), in pa „čeznavadni pomoček zoper pregrehe!“ — Oboje vender ne more biti! „Tagblattu“ je strast že možgane zmedla.

In kaj pa so misijoni? Kakor n. pr. posvetni gosposki ljudje imajo dostikrat skoz več dni svoje veselice, „schützenversammlungen, sängerfeste“ itd. itd., tako se tukaj v več duhovni prid odloči več dni zaporedoma v ljudski misijon. Namen je pač veliko blagši in lepši, kakor pa posvetnjaških veselice; zato so pa tudi ljudje po opravljenem misijonu povsod nezmerno veseli, in ko bi jih radikalni rogovileži ne šuntali, izmed njih bi ne prihajala nobena meglica zoper misijone. Kaj pa imajo posvetnjaki več del od svojih veselice? Veči del se jim

drugi dan tóži in „lasjé jih bolé“, naj tudi še toliko babajo po časnikih, kako neznansko je bilo lepo! „Ni vse zlato, kar migljá.“ — Misijone vodijo več del redovniki, delajo pa povsod tudi drugi domači in bližnji duhovni; v Semiču, kakor se nam sporoča, je spovedovalo po 15—20 duhovnov od štirih zjutraj do osmih zvečer — in pa „brez dijetov“ — skoz 10 dni. Kdor se takemu trudu podverže, mora pač vediti, zakaj? Več govorov, podukov in pobožnih opravil je čez dan in vdeleži se vsak, kolikor premore in kar mu je drago, sile nobene ni, le prav lepa priložnost je, da ubogi zemljan v svojo dušo bolj globoko pogleda in se za večnost bolj pripravi, v katero se mu je preseliti danes ali jutri, — ali hoče ali noče. Kteri pameten in previden kristjan bo kaj zoper to ugovarjal?

Nevedni in hudovoljni ljudje oponašajo, da se s tacimi pobožnostmi, kakor tudi s prazniki ali celo sóprazniki zapravlja dragi čas. — Komur se ljubi, naj jim le verjame. Ljudje po kmetih, kar vemo iz lastne skušnje, imajo svoj določeni ték dela, ki mora biti opravljen vsako leto. Če jih dež ali kaj družega nekoliko zakasni, se mora potlej prihiteti. Ko je pa véliko delo doveršeno, nimajo zlasti možaki po več krajih skorej kaj početi, n. pr. po zimi. Po kmetih ni tako kakor po fabrikah, kjer vsaka ura veliko odnese ali prinese, — ali kakor pri dninarjih, kjer deržina zvečer nima kaj v usta vtakniti, ako oče vsak dan sproti ne zasluži. S tem pa ne rečemo, da je posedanje po zapečkih prav, in tudi vemo, da pridni človek si vselej dela poiše in ga najde; terdimo le to, da je nevednost ali pa huda volja, ako kdo minute prešteva, ki jih katoličan o praznikih ali drugač sem ter tje za blagor svoje duše obrača, in se grozi, koliko milijonov da s tem zgubi narodno premoženje. Učite raji ljudi, kako naj toliko zgubljenega časa po zimi prav obračajo, kakor da bi zoper nedolžne misijone ali praznike mahali. Svetvajte pomočke, da se zmanjšajo žganjarske kerčme, po kterih se naj več lepega časa zasedi, ker priložnost dela postopače. Išite pomočnikov zoper ponočevanje, s kterim se narod sem ter tje divjači in pači, ter po dolge noči marsikteri mladenči prepijejo in prevpijejo, po dnevi pa zaspani okrog cencajo. Razvadijo se s tem na pijančevanje, ter so lahko vse žive dni slabi gospodarji; razvadijo se na pretepe in poboje, da lahko veliko časa po ječah presedijo in delo domá naj boljših moči pogreša. Duhovni rabijo v odpravo taci in enaci napak tudi „čeznavadne pomočke“, ki so ravno v misijonih; storite tudi vi od svoje strani, kar morete, in nikar duhovnom njih dela ne kazite!

O sópraznicah naj še to opomnimo, da cerkev vselej uči, da se smé delati o taci dnevih. Da se pa ljudje praznika spomnijo in jih kaj več pride zjutraj k sv. maši ter za svojo dušo tudi kaj storé, s tem ni nič zgubljenega za telo, ker potem ves ljubi dan pridno delajo. Koliko ur pa oberne velik del gospóde za „lišpanje“, „vizite“, „španciranje“, „romane“ itd.! Ali s tem se pa nič časa ne zgubi? Ako tudi še sem ter tje kaka deržina ima posebno češenje do kacega svetnika in zato bolj praznuje njegov god, gre zjutraj k sv. maši, ali se celo tudi težkih del zderži, mi tako deržino še zmiraj bolj spoštujemo, kakor pa liberalca, kteri zjutraj namesto križa in dobrega namena: „O. I. M. G. D.“ (vse v več Božjo čast) precej začne misliti, kaj hudega bode ta dan pisal v žaljenje cerkve in duhovnov, kje bode pobral kako smét zoper svoj lastni narod in zoper tiste, ki ga išejo povzdigniti na podlagi prave vere in domačega jezika. — Kar pa tiče „zapovedane praznike“, smo o drugi priliki že svojo misel izrekli, izrekli so jo tudi marsikteri „liberalni časniki“ n. pr. „Reform“, ki tudi privošijo terpinu kmetu kaj več, kakor samo der-

pajsati in delati, pa davke plačevati. Cerkveni prazniki — še zlasti pri nas — v čisto katoliški deželi zanesljivo nikoli ne bodo zaderžek ljudskega blagostanja, in če jih bode narod bolj posvečeval, bolj bode oblagodarovan.

Insbruk, 8. kim. „Novi tir. glasi“ pišejo: Stoj! kdo je? Lažnjivi prerok. Včeraj je prišel iz Lijenc-a v pustarski dolini naslednji telegram: „Tajčkato-liš-pridigar Körbler tukaj.“ — Danes, v praznik Marijnega rojstva, je prišel ta-le berzovjav: „Sinoč je bil Körblerjev govor precej presekan. Davi jo je potegnili. Vzroki so poslednjič očitni. Obornil se je neki proti Insbuku.“ Na stražo! — Med mnogimi neslanostmi, ki so se o strelskem shodu na Dunaju govorile, je žvekal tudi prof. dr. Wildauer nekaj „v imenu tirolskega ljudstva,“ zoper kateri govor pa tirolske srenje zaporedoma oporekajo ali protestujejo.

Še celo sovražniki občudujejo moč papeževo. „Diritto“ časnik, v katerem veje čisti Macinov duh, je pisal leta 1860: „Peklenke vrata bodo cerkev premagale;“ — pa že leta 1867 o godu sv. Petra je bil prisiljen ravno ta list pokloniti se nasledniku sv. Petra, kajti pisal je: „Mi, njegovi nasprotniki, spoznamo čudovito stanovitnost Pija IX. Slabi in bolehní, pa v veri terdni starček in zastopnik velike naprave (sv. cerkve), ktera se zamore sicer raniti, ne pa umoriti, je dal s krepko besedo vsemu svetu spričevanje, da stanovitna je moč, ki teče po žilah katoličanstva, in osramotil je nespametno kričanje sovražnikovo. Papež ima prav. Mi smo neumni vekači.“

Ravno ta „Diritto“, ko govori 26. jun. 1868 o nagovoru papeževem zoper avstrijske postave, pristavlja št. 174 to-le: „Nagovor papežev je nov dokaz, da je politika rimska zmiraj ena in ravno tista. Papež overže znane postave, in v spominu svoje starodavne moči se derzne vse djanja, izvirajoče iz unih postav, razglasiti za neveljavne. Gotovo, kaže se neka nestrašljivost v njegovi stanovitnosti, — še več, kaže se velikost. In mi sovražniki Rima, moramo zdaj spet nekaj več spoznati, — spoznati, da je ta enakodušnost papeževa, ki se ne zmeni ne za sovražnike ne za napotljeje, da je ta njegova nespodmakljiva stalnost vse hvale, pa tudi posnemanja vredna.“ (Volksztg.)

V Carigradu so se lotile usmiljene sestre zidanja hiše za sirote, ali ko je bilo hiše veliko še nedodelane, jelo je že primanjkovati denara. Čez dolgo časa ste se derznile dve usmiljeni sestri stopiti pred sultana in mu podati pisano prošnjo, ktero je zelo dobrovoljno sprejel; veliko dni pa je že preteklo, in odgovora še le niste dobile. Ena sester se oserči, približa se sultanu, ko se je ravno po Bosporu vozil, in podala mu je drugo prošnjo. Sultan, začuden in nezadovoljen, ker je bil te reči že ukazal, kakor je rekel, obljubi, da se bo té druge prošnje gotovo kmali spolnil. Resnico je govoril. Prec drugi dan so dobile usmiljene sestre 80.000 pijastrov (10.000 gld.), da bi mogle končati začeto zidanje — na Turškem in pod Turkom.

Novo berilo iz vsih vetrov. Odbor gališkega deželnega odbora je izdelal adresu do cesarja in naznanil svoje tirjatve, kar želi za Poljsko. To pa so tirjatve, ki dokaj naj imenitniših zadev prilastujejo domačemu deželnemu zboru. Tedaj Madjari po svoje, Poljaki po svoje, Čehi tudi želé kaj posebnega; koliko jih pa potem še ostane za „reichsrathove“ postave? „Presse“ zavoljo tega šembrano piha zoper Poljake. Njih veličanstvo pojde prihodnji mesec na Poljsko. Beust pa menda ne. Vsem tem zadevam pripisujejo pomene. Popotvanje v Galicijo ima neki izvir v dvorskih krogih in ministri so to še le zvedili, ko je bilo določeno. — Badensko ima 108.533.295 gl. državnega dolga. Ima pač na kaj se šopiriti in cerkev terpinčiti! Temu nasproti se pa ondi

katoliško življenje in zavednost močno razcveta; 4. avg. je bilo v glavnem mestu 39 novih duhovnov posvečenih. — Katoliško ljudstvo v večerni Troyi (Troá) v Ameriki je imelo pred malo tedni v pričo svojega škofa prav posebno veselje. Blizo 600 za sv. birmo pripravljenih otrok je šlo v prvič k sv. Obhajilu. Dečki, njih do 300, so imeli rudeče vertnice na persih in bili so vsi enako oblečeni; to so gojenci šolskih bratov. Veselja osrečenih staršev ni popisati. V Kolumbus-u v Ameriki napravljajo katolišk vstav za dečke pod nadzorstvom škofa Rosekrans-a; to početje pa tudi previdni protestantje velikoserčno podpirajo. — „Tagblatt“ je tudi „inštruktor“ za poslance. G. Pintarja je inštruiral: če bi „theaterdirektor“ dal polovico prihodkov igravcem, je to nekako tako, kakor bi fajmošter polovico tega, kar dobiva za pete maše pevkinjam dal; pa še kaj bi on rekel, ko bi še celo s polovico ne bile zadovoljne, temuč bi vse tirjale, rekši, da njih petje je le tlaka za fajmoštra? — Poglejmo, kako bodo pevkinje plačevane, ako jim bode „Tagblattov“ pisar plačilo odmerjal s svojimi izvirnimi prilikami. Znano je, da štipendija za mašo je navadno 52½ soldka; bode pač pisano gledalo pevstvo z organistom vred, ako dobé vsi skupaj 26 ali tudi vsih 52 novih! Toda s tem še ni obdelano. Kdor si upa mašne štipendije s kazališnimi prejemki primerjati, bi se mu spodobilo tudi vediti, da fajmošter ima dolžnost vse nedelje in praznike sv. mašo za farmane opravljati brez darila. Pač bodo tedaj pevkinje vesele, ako za novo leto dobé toliko 0 (ničel) za plačilo, kolikorokrat so skoz leto pele! — Liberalni listi s sladkim veseljem mežurkajo in škodoželjno pripovedujejo, kako se tu pa tam zgodi, da duhovstvo s svojo lastno nepriliko ali celo s stroški odverne kak posvetni zakon... Napuh se vé, da ne razume tega, ker njemu je ljubši greh kakor čednost, ljubši prešeštvo kakor pravi zakon; mi bi rekli pa, da greh zatirati in nesreče v zakonu odvracati je eno naj lepših del pod milim nebom. Prav trapasto in pobalinsko je vedenje, kakor bi škotovska in duhovska škoda bila, ako se nekeršanski zakon sklene; marsikdo utegne danes ali jutri pred večnim Sodnikom vse kaj večí odgovor imeti za tako reč, kakor pa škof ali duhoven, ki pošteno svojo dolžnost spolnujejo. Pa kaj češ takemu junaku, ktereга tudi pred tistim krajem ni groza, kjer bode „jok in škripanje z zobmi!“

Poslednjiši novice. Čedalje bolj očitno govoré dnevniki, da nova éra kima, naj bolj pa vdelujejo njeni naj boljši prijatli. Cesarjevo popotvanje v Galicijo jih s trepetom napolnuje. Čutijo, da zdaj reč stoji na Poljaki, ali bodo za dostojne koncesije lepo pogledali nemški liberalizem, ali ne. Toda, če se s kacimi obljubami Poljaki za zdaj tudi vdramijo, kdo se smé zanašati, da bode to dolgo terpelo? Poterkali bodo kmali zopet, in ne mara še na večí vrata. Ščasoma bodo spregledali, kateri še niso, da bi bilo naj bolje vsem dati, kar tirja ravnopravnost. Zadrega, kakor pravi eden dunajskih listov, je res dosti velika. Sej tudi ni čudo; kaj se če reči o takem stanu, kadar naj večí in naj manjši časnikarski bobnarji skorej ne vedó drugega pisariti, kakor dolge in dolge mesce na vojsko zoper škofo, duhovstvo, cerkev klicati? Mi, ki vero imamo, terdimo, da On, ki je rekel: „Ne dotikujte se mojih maziljencev,“ tacega počenjanja ne more blagosloviti. —

Iz deželnega zbora. V 14. seji deželnega zbora je bila obravnavana o ljubljanski sirotnici, ki se ima napraviti. Ranjca Medjatovka, Marija Svetina, je svojo veliko hišo ob dunajski cesti odmenila in sporočila za sirotišče s to pogodbo, da nadzor in vodstvo naj ima kak duhovni red, ali moder in pobožen duhoven. To pogodbo je večina sprejela in tako je upanje, da tako potrebno sirotišnico dežela res dobí. O tej priliki naj

konstatiramo to, da domorodni poslanci so svoje kato-
liško stališe tukaj jasno izrekli in poterdili. Kar
nadzorstvo in vodbo tiče, je g. Pintar priporočal šolske
brate, kakor naslednji govor kaže.

Govor poslanca L. Pintarja pri ob- ravnavi kranjske sirotnice.

Prosim besede. Jaz sicer ne vem, iz katerega vzroka
nam slavni deželni odbor ni takih nasvetov podal, ka-
kor smo jih zdaj slišali iz predgovornikovih ust, mislim
pa, da bi vendar uganil, ako rečem, da obravnava za-
puščine Marije Svetinove še ni dokončana in tudi tako
hitro končana biti ne more. Ko bi bil nam tedaj de-
želni odbor take nasvete podal, bi bil morebiti brez
birta rajtingo delal. Če pa le predlog prevdarjam, ga
ne najdem tako slabega, kakor ga je g. predsednik ob-
sodil. Mislim, da se je deželni odbor, kolikor mu je bilo
v moči, prizadeval nalogo spolniti, ki mu je bila dana.
On je vendar precejšno stopinjo naprej storil in stavil
vodila, na ktera se bode mogel red za sirotnico vpirati,
in mislim, kdor je natanko ta vodila pregledal, da mora
spoznati, da se da na taka vodila dober red za našo
sirotnico sozidati.

Jaz moram reči, da tudi mene navdaja ta misel,
kakoršna je navdajala preblago gospo Marijo Svetinovo,
da le na podlagi keršanstva se dá prava človeška sreča
doseči. Kaj pomaga človeku vsa olika, ako ga pa na
zadnje v časno in večno nesrečo pelja?

Že davno poprej, kakor sem vedel misel preblage
gospo Svetinove, da misli ona svojo lepo s tolikimi stro-
ški in težavami sozidano hišo kranjskim sirotam odpreti,
že davno poprej sem tudi jaz premišljeval, komu bo-
demo izročili vodstvo kranjske deželne sirotnice, in
glejte! Lansko leto na sv. Rešnjega telesa dan, ko sem
na Dunaju gledal lepo procesijo svetega Rešnjega telesa,
sem vidil na čelu te procesije mladenčce in deklice, ki
staršev nimajo, prav lepo preskerbljene. Bile so dunaj-
ske sirote. Šlo jih je kardelo za kardelom in serce vsa-
cega človeka je čutilo veselje, ko je videl sirote po
keršanski ljubezni tako lepo oskerbljene. Med vsemi
temi sirotami, katerih je na tisoče bilo, me je pa eno
kardelce naj bolj zanimalo. Bili so sirotini mladenči, ki
so pod vodstvom šolskih bratov. Vsi so bili lepo omiti,
gladko počesani, lepo in vsi enako oblečeni, kakor bi
bili vsi bratje, — in neka resnoba se mi je zdela na
njihovih licih. Gnalo me je sercé viditi hišo, ki jih od-
gojuje; grem v Karlove ulice in najdem to družbico v
cerkvi lepo tiho in pobožno moliti. Ko pogledam vso
prostrano sirotnico, moram reči, da mi je vse dopadlo.
Vse je bilo snažno, obleke so imeli otroci za 6krat pre-
obleči. Vse je bilo v naj lepšem redu.

Zvedel sem tudi, da je bila poprej ta sirotnica v
posvetnih rokah, pa vendar ni dobro napredovala. Zlasti
ni nobeden hotel sirot za plačilo v to sirotnico dajati.
Pred nekaj leti so prevzeli to sirotnico šolski bratje,
ktere so Dunajčani vanjo poklicali. Od tistega časa se
je v sirotnici veliko veliko spremenilo in njeni stroški
so se pomanjšali. Poprej je direktor imel 3000 gl., zdaj
ima 315 gl. in ravno toliko vsi drugi bratje, poprej je
bilo plačevalnih otrok komaj 5—6 in zdaj jih plačuje
80—100, in ravno iz tega je pravi dobiček došel vladi,
ki plačuje to sirotnico. Zdaj vleče vlada od vsacega
otroka 50 gld., tako, da so ti otroci lansko leto ravno
toliko plačevali v državno kaso, kolikor so šolski bratje
plačala iz nje dobivali.

Jaz sem si tačas mislil, ali bi ne bilo dobro, če bi
tudi v kranjsko deželo poklicali šolske brate in jim iz-

ročili svojo sirotnico v skerb in vodstvo? Naj cenejše
bo gotovo to vodstvo.

In zdaj je ta moja misel še toliko bolj poterjena,
ker so pogoji postavljeni, da imamo le pod temi pogoji
Svetinino hišo za sirotnico v najem dobiti, če postavimo
na čelo ali keršanski red ali modrega pobožnega duhovna.

Ravno je rekel moj predgovornik, da že zdaj majnka
v naši deželi duhovnov, in res je, veliko služb je že
zdaj praznih in komaj bode morebiti mogoče, da bi
mogel kaki duhoven to reč oskerbljevati. Mislim, tedaj
da bi ne bilo napčno, ako pokličemo po izgledu du-
najskega tudi mi keršanske šolske brate, in jim izročimo
vodstvo naše sirotnice.

Jaz sicer zastran tega ne stavim nobenega predloga,
le to je moja želja, da bi deželni odbor, kadar bode
zadnjo besedo govoril pri vstanovljevanju sirotniškega
nadzorstva, to mojo željo pred očmi imel in prevdaril.

Vem, da se bode od ene strani ugovarjalo in reklo,
tujcev nikar več ne vlecite v deželo, ki nas potem za-
ničujejo. Čestiti gospodje, jest poterdim vaše skerbi,
pa vam vem povedati, da sem videl tamkaj na Dunaju
tudi mladenčce iz slovenske dežele, kateri so stopili med
šolske brate in se za učitev pripravljajo. Tedaj mislim,
da nam bodo šolski bratje poslali domače sinove, ki
bojo imeli nam enaka čutila.

Pa od druge strani se morda poreče: Mi že imamo
tako preveč duhovnih redov v svoji deželi, dandanašnji po-
svetni ljudje bolj znajo mladino odgojevati, kakor duhovni.

Moja gospoda, tako se res govori dandanašnji, ali
dokazano še ni. To še ni dognana resnica. Pa naj bode,
kakor mu drago, vendar mislim in moje serce je do
konca prepričano, da človek, ki vse svoje življenje iz
ljubezni do svojega bližnjega daruje, ki svojega bliž-
njega podučuje, ga vsestransko na dobro napeljuje in
za vse to ne tirja več kakor toliko, da revno živi, ka-
kor delajo šolski bratje, mislim, da tak človek je vreden
časti in hvale, če tudi ne nosi fraka in surke, ampak
černo ali rujavo haljo.

Šolsko. „Izvēstje“ o kraljevi višji gimnazii na Reki
ima na čelu hervaški in laški spis. Hervaškega je spisal
prof. Frid. Žakelj, namreč: „Homerove se mudre
izreke spravljajavo s posloivicami.“ Laškega o učenji in
in njegovem namenu je sostavil namestni učitelj Nik.
Vučković. Učni jezik je hervaški, nemški in laški se
uči po vsih razredih po 2 uri na teden. Učencev je
bilo ob koncu leta 178; 4 nezed. gerki, 2 protest., drugi
katoličani. Prihodnje šolsko leto se prične 3. listopada
(studen.).

„Neue Presse,“ pa tudi še druge, so imele te dni
prav vesele gōstije zavoljo tega, da je bil pastirski list
linškega škofa pod pečat djan. Lizale so člen III kon-
kordata; pa še zmiraj so lačne; duhovsko meso jim
posebno diši. —

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Naslednji čč. gg. so tako-le
postavljeni in prestavljeni: Jan. Golob, novoposv., za
vikarija in duh. pom. v Črni verh pri Idriji; Anton
Osana s Črnega verha v Višnjo goro; Fr. Kumar
iz Višnje gore v šent-Vid pri Zatičini; Ign. Ključev-
šek iz Stare cerkve na Kočevskem v Loški potok-
Jak. Grošelj iz Radeč k Stari cerk. na Koč.; Lor.
Bergant iz Dovja v Radeče; Aloizij Puc, novoposv.,
v Dovje; Leop. Klinar iz Šmartna pri Kranji za duh.
pom., kateheta in šolskega učenika v Radolico; Val.
Lah iz Radolice v Šmartin pri Kr. Duhovniija Dol je
podeljena č. g. Jern. Jarc-u, duh. pom. v Trebnem.
Razpisana je proštijška duhovniija v Novomestu 17. t. m.